

Hanta

11/05/2017 by Liliane Waanders

'De samenleving poëtiseren, de democratie lyrisch maken'

Aan het eind van het jaar zal blijken dat ik veel, en vooral veel poëzie, van Manuel Kneepkens gelezen heb. De titelteller staat nu al op zeven.

Het valt niet mee om de poëzie van Manuel Kneepkens te karakteriseren. Manuel Kneepkens is een uitbundig dichter. Hij strooit met woorden, zoals hij ook strooit met beelden. Zijn poëzie zit vol verwijzingen. Hij geeft blijk van belezenheid. Hij kent zijn klassiekers en associeert er vrolijk op los.

'Balsturig poëtisch knip- en plakwerk' zou criticus Ben van Melick het resultaat van de manier van werken van Manuel Kneepkens genoemd hebben, las ik in een artikel in van Fons Geraerts in Zuiderlucht – Manuel Kneepkens vindt Komrij een rijmelaar. Daar zit wat in, dacht ik op het moment dat ik dat las. Om vervolgens te constateren dat daarmee de dichter Manuel Kneepkens onvolledig recht gedaan wordt. Alsof aan dat 'balsturig poëtisch knip- en plakwerk' geen visie ten grondslag ligt. Alsof de poëzie van Manuel Kneepkens vooral vorm is.

Wanneer en in welke context Ben van Melick het werk van Manuel Kneepkens 'balsturig poëtisch knip- en plakwerk' omschreef, meldt het stuk in Zuiderlucht niet. Of hij het als een compliment bedoelt, is uit de paar woorden die Fons Geraerts citeert niet op te maken.

Uit woorden in een ander verband – Il faut plaire, een hoofdstuk uit Maar er is meer... Poëzie van Limburg in de twintigste eeuw uit 1999 – maak ik op dat Ben van Melick bereid is het goede in het werk van Manuel Kneepkens te zien: 'Natuurlijk, een rimram van tekens, onnodige afbrekingen, gekloemel met interpunctie, met vet, staand, cursief, opzet troef: lustige amateur, uitdagende imperfectionist, dwars zondagskind, maar toch...'

Ik ben het met Ben van Melick eens. Ondanks de overdosis – gedichten moet je eigenlijk niet in grote aantallen tegelijk tot je nemen – zie ik dat de poëzie van Manuel Kneepkens meer is dan Spielerei.

Er staan Limburgse gedichten in Een lange neus: gedichten / beelden. Het zijn er niet veel. Het zijn er om precies te zijn vier (er staan wel veel Rotterdamse gedichten in Een lange neus). Samen met 39 andere gedichten vormen zij het eerste deel van Een lange neus. Gemiddeld genomen klinken en ogen deze gedichten opmerkelijk serieus. Manuel Kneepkens houdt zich in: van 'een rimram van tekens, onnodige afbrekingen, gekloemel met interpunctie, met vet, staand, cursief' is nauwelijks sprake, maar hij laat zijn gedachten wel vrijuit meanderen langs heden en verleden, met oog voor de toekomst.

De Geitjes – Op de Kinderboerderij

Voorbij het kakelen van de kippen
de krielhaan, die zich Gallisch kraait

de ganzen, nostalgisch
naar Niels Holgerson

de konijnen
op hun softe vilt-
pantoffels

het wellustig hang-
buik-
zwijn Tjap Tjoy

daar clusteren ze
op hun (pinda-)
rotsje

weerspiegelend
in de leegte
van hun albino oogopslag

de drie witgouden kin-
haren
van de duivel – El Diablo!

Goya's fantomen
uit de zuivelindustrie

mekkerend tot het volle melk-
wit van de volle maan:

El sueno de la razòn construe monstruos

de (barende) droom van de rede braakt Q-koorts!

(Ook dit gedicht kende een oorspronkelijke versie.)

Veel meer dan de gebundelde Zuid-Limburgse gedichten illustreren deze gedichten de samenhang tussen poëzie en politiek zoals Manuel Kneepkens die graag ziet. ' "De samenleving poëtiseren", "de democratie lyrisch maken", daarvoor wil ik mij inzetten', schreef hij in Van de Muur af gezien, opgenomen in Herinneringen (2007). In een gesprek met Paul Rubsaam verwoordde hij het ruim twintig jaar geleden zo: 'Voor mij zijn mijn activiteiten als dichter, als gemeenteraadslid en als criminoloog een en dezelfde bezigheid: het aanschijn der aarde vernieuwen.'

Manuel Kneepkens is dichter. Maar ook beeldend kunstenaar. Het portfolio dat het tweede deel vormt van Een lange neus geeft een indruk van zijn werk. Hij tekent en schildert net zo associatief als hij schrijft.

In het derde deel – Beelddichten – komen beide disciplines in zekere zin bij elkaar. In achttien gedichten eert Manuel Kneepkens zeventien beeldend kunstenaars (Johannes Vermeer twee keer). Helaas – een rechtenkwesitie – moet de lezer het doen zonder het beeld waaraan de poëzie refereert.

Botticelli

Venus laat trots haar naaktfoto's zien

“Kijk eens, hoe kuis ik hier oprijs
uit een schelp

veel kuiser toch
dan Marilyn Monroe
op haar metrorooster

in The seven year itch!”

Dan lachen, brullen, gieren
de zeegedrochten – Made in Hollywood

“Dom Blondje
dat is geen still uit een Technicolor-movie
daar is een Sandro Botticelli!”

Vervolgens dalen zij, die neon
geïllumineerden
van voos Meisner Porselein

meedogenloos

de een na de ander
in Venus' kwetsbare
dieproze anemoon

Gangbang
op de bodem van de Stille Oceaan

Manuel Kneepkens maakte een heleboel beeldgedichten, waarom hij juist deze achttien gedichten selecteerde voor Een lange neus wordt niet toegelicht, zoals ook de keuze en oorsprong van de gedichten in het eerste deel en de tekeningen in het portfolio niet toegelicht worden. Dat is jammer, want een paar inleidende woorden waren welkom geweest. Met name voor wie Manuel Kneepkens nog niet kent, en dus moet weten dat het zijn stijl is om een lange neus te maken naar de wereld. Een paar inleidende woorden en een korte biografie zouden duidelijk gemaakt hebben dat er bepaald geen willekeurige keuze gemaakt is voor Een lange neus: gedichten/beelden.

Een lange neus: gedichten / beelden

Manuel Kneepkens

Maastricht: Azul Press, 2017

ISBN 978-94-92401-10-6